

Merendusteemalised faktid ja arvud

Euroopa Komisjon

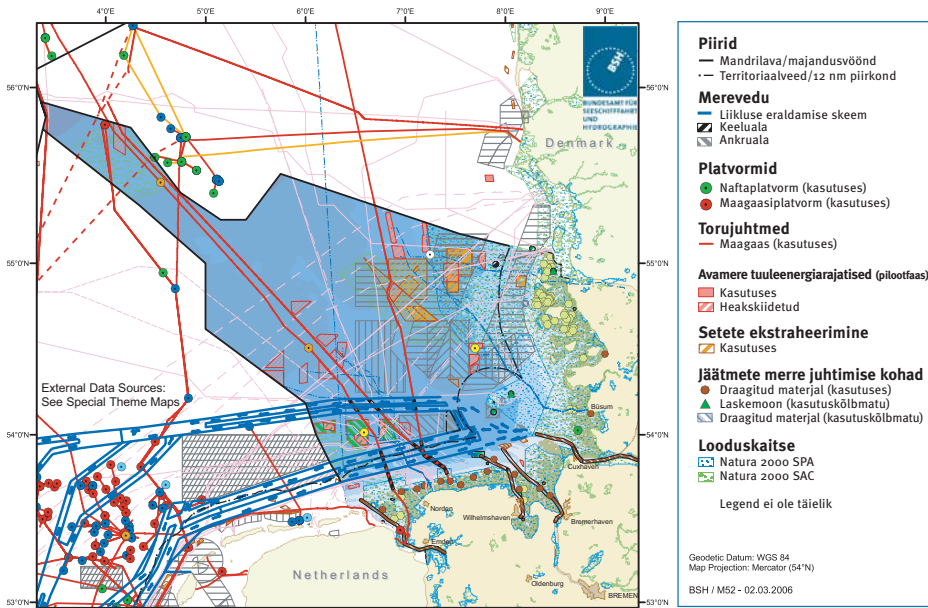

<http://ec.europa.eu/maritimeaffairs>

MIKS TULEB Ookeane käsitleda terviklikult?

Siiani on meretranspordi, tööstuse, rannikualade, avamereenergia, kalanduse, merekeskkonna ja muude seonduvate valdkondade ELi poliitikat arendatud eraldi. Mõistagi on tehtud jõupingutusi, et tagada nende vastastikuse mõju arvestamist. Ent mitte keegi ei pööranud tähelepanu valdkonnavahelistele laiematele seostele. Mitte keegi ei uurinud süstemaatiliselt, kuidas neid poliitikaalvaldkondi võiks üksteise tugevdamiseks sobitada. Samas suureneb ookeanide ja merede kasutamine sellisel määral, et ookeanide konfliktsete kasutusvaldkondade haldamine muutub üha raskemaks, nagu on näidatud allpool:

Põhjameri: praegused ja tulevased kasutusvaldkonnad ja looduskaitse

Avaldatud Bundesamt für Seeschifffahrt und Hydrographie loal.

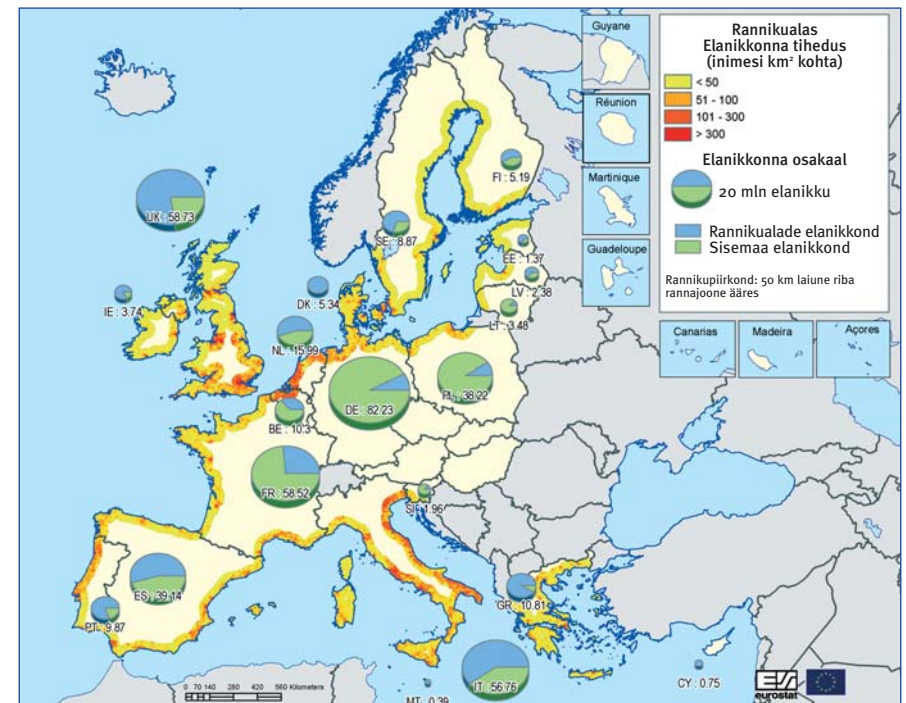
Nüüd on käes aeg ühendada kõik need elemendid ja koostada uus nägemus ookeanide kasutamise haldamisest. Rohelises raamatus uuritakse, kuidas tagada selle nägemuse elluviimiseks parim võimalik raamistik.

GEOGRAAFIA JA ELANIKKOND

Juba iidsetest aegadest on ookeanid ja mered mänginud Euroopa kultuuri, majanduse, identiteedi ja ajaloo kujunemisel juhtrolli.

Kas teadsite?

- Euroopa mandrit ümbritseb neli merd: Vahemeri, Läänemeri, Põhjameri ja Must meri; ja kaks ookeani: Atlandi ookean ja Arktika ookean.
- Euroopa äärepiirkondade hulka kuuluvad ka need Euroopa alad, mida ümbritsevad Kariibi meri ja India ookean.
- Liikmesriikide volialasse kuuluvate merealade pindala on kogu Euroopa Liidu maismaapindalast suurem.
- Euroopa Liidu rannajoone on 68 000 km pikk – see ületab Ameerika Ühendriikide rannajoone pikkust üle kolme korra ja Venemaa oma peaaegu kaks korda.
- Ükski Euroopa elanik ei ela rannikust kaugemal kui 700 km.
- Peaaegu pool Euroopa Liidu elanikkonnast elab vähem kui 50 km kaugusel merest, kuigi elanikkond on koondunud rannikuäärsetesse linnapiirkondadesse.

Statistical data: Eurostat — Database: REGIO
© EuroGeographics, for the administrative boundaries
Cartography: Eurostat — GISCO

RANNIKUALAD

Kuna rannikualad muutuvad aina ligitõmbavamaks, tuleb pöörata suuremat tähelepanu sellega kaasnevatele riskidele, nagu reostus, üleujutused ja rannikuerosioon, ning nende vältimisele. Vajatakse ennetavat lähenemist ja uuenduslikku planeerimist.

Kas teadsite?

- Rannikualad annavad üle 40 % Euroopa sisemajanduse kogutoodangust (SKT).
- Euroopas on hinnanguliselt 8-10 miljonit inimest, kes sportlikel või meelelahutuslikel eesmärkidel merel kala püüavad, sellega seotud tööstuse käive on 8-10 miljardit eurot.

- Meri on Euroopa populaarseim sihtkoht puhkuse veetmiseks: Euroopa puhkajatest valib 63 % oma puhkuse sihtkohaks mere.
- Euroopa rannad on puhtad: üle 14 000 ELi jälgitavatest supelrandadest vastab 96,7 % Euroopa suplusvee direktiivis määratletud kohustuslikele väärtustele.
- ELis asub hinnanguliselt 3 000 väikesadamat 1 000 000 ankrukohaga.
- ELi avalikud väljaminekud rannikualade kaitseks erosiooni ja üleujutuste vastu moodustavad aastatel 1990-2020 keskmiselt 5,4 miljardit eurot aastas.

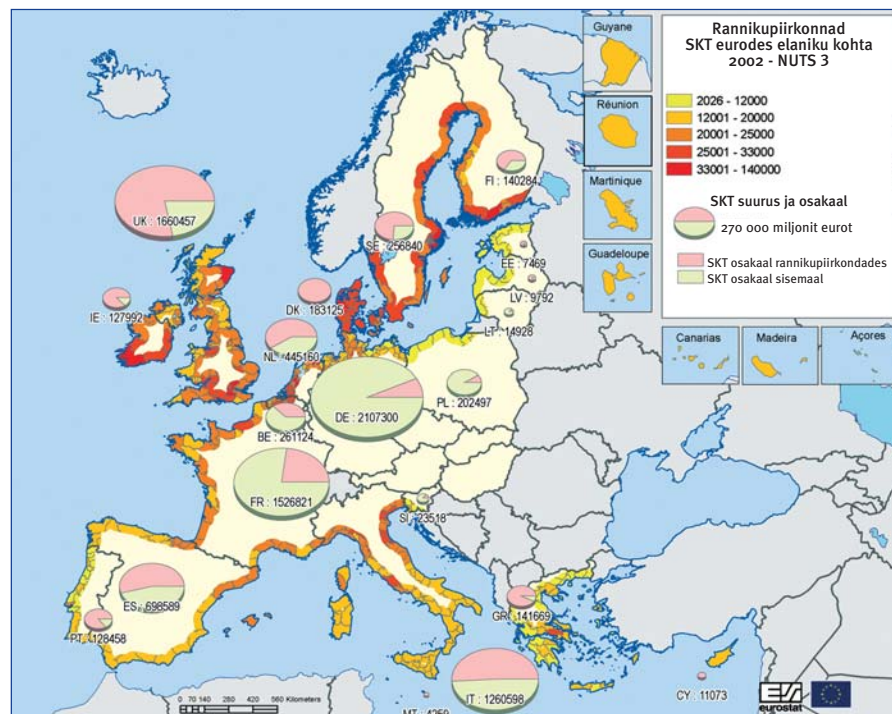

MERENDUS

Võttes arvesse ühenduse majanduse suunatust ekspordile, ülemaailmse ja piirkondliku kaubanduse mahu suurenemist ja geograafilist asjaolu, on EL mereveo, laevaehituse, laevaseadmestiku ja sadamamajanduse konkurentsivõimest eluliselt huvitatud.

Kas teadsite?

- 3-5 % Euroopa sisemajanduse kogutoodangust (SKT) tuleneb hinnanguliselt merendusega seotud tööstusharudest ja teenustest, mille hulka ei loeta selliste toormaterjalide nagu nafta, kala ja gaas väärtust.
- Peaaegu 90 % ELi väliskaubandusest ja üle 40 % sisekaubandusest toimub meretranspordi kaudu.
- 1 200 Euroopa meresadamat läbib aastas 3,5 miljardit tonni kaupa ja 350 miljonit reisijat.
- Euroopa on oma 40 % maailma laevastikust vaieldamatult mereveo liidripositsioonil.
- Akvakultuur annab 19 % kogu ühenduse kalatoodangust. 2030. aastaks tuleb üle poole ülemaailmselt tarbitud kaladest akvakultuurist.

Üks hinnang merendussektorite käibe (välja arvatud turism) kohta on alljärgnev:

2004	Ülemaailmne väärtus miljonites eurodes	Üteeuroopaline väärtus miljonites eurodes	Üteeuroopalise väärtuse protsendimäär maailma koguväärtusest
Merevedu ja transport	342 743	151 137	44.1%
Mereturismiga seotud tegevused	168 189	71 812	42.7%
Avamere nafta ja gaas	91 146	19 112	20.9%
Kala ja mereandide töötlemine	79 859	8 241	10.3%
Laevaseadmestik	72 871	16 675	22.9%
Kalandus	55 983	4 758	8.5%
Laevaehitus	37 746	13 143	34.8%
Sadamad	25 017	10 478	41.9%
Mere akvakultuur	23 876	3 483	14.6%
Lõbureisid laevadel	12 000	2 365	19.7%
Teadusuuringud ja tehnoloogiaarendus	10 629	3 273	30.8%
Vetikad	5 988	n/a*	n/a
Merekaubandus	6 840	2 736	40.0%
Merenduse infotehnoloogia	3 570	1 382	38.7%
Mineraalid ja agregaadid	2 741	1 344	49.0%
Taastuvenergia	128	121	94.5%
Merenduse biotehnoloogia	2 190	n/a	n/a
Merealused telekommunikatsioonid	1 126	185	16.4%
Ookeani seire	2 013	538	26.7%
Haridus ja koolitus	1 537	n/a	n/a

*n/a: puudub

Allikas: Marine Industries Global Market Analysis. Irish Marine Institute, 2005.

HALDUS

Valdkondlikeks poliitikateks jaotumine muudab ookeanide ja merede konkureerivate kasutusvaldkondade ühildamise ja prioriteetide määratlemise keeruliseks. See võib tingida vastuoluliste meetmete tarvitamist, millel on omakorda negatiivsed tagajärjed merekeskkonnale. See võib põhjustada ebaproportsionaalseid piiranguid konkureerivatele merenduse tegevusaladele või piirata uutest tegevusaladest tulenevat kasu.

Kas teadsite?

- ÜRO süsteemis on 12 merenduspoliitika kujundamisega seotud organisatsiooni.
- Euroopa Ühendus ja selle liikmesriigid on üle 100 mitmepoolsete merenduskokkulepete osapoolteks.
- Ookeanide ja merede ühtseks haldamiseks moodustatud töökonda juhivad seitse erinevate poliitikavaldkondade eest vastutavat Euroopa Komisjoni volinikku.

Vasakult: keskkonnavalinik Stavros Dimas, teadusvolinik Janez Potočnik, transpordivolinik Jacques Barrot, regionaalpoliitika volinik Danuta Hübner, kalandus- ja merendusvolinik Joe Borg, ettevõtlus- ning tööstusvolinik Günter Verheugen, energiavalinik Andris Piebalgs.

- Euroopa tasandil on kuus merendusasjadega tegelevat asutust: FRONTEX (Euroopa Liidu välispiiridel tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuur), Euroopa Kaitseagentuur, Euroopa Kosmoseagentuur, Euroopa Meresõiduohutuse Amet, Ühenduse Kalanduskontrolli Agentuur ja Euroopa Keskkonnaagentuur.
- On olemas mitmeid näiteid liikmesriikide vahelisest kahepoolsest koostööst.
- Vastutust erinevate rannikuvetes toimuvate merendustegevuste kohta omistatakse ja koordineeritakse liikmesriikide valitsuste raames erinevalt.

MEREKESKKOND

Merekeskkonna säilitamine on ELi konkurentsivõime, pikaajalise majanduskasvu ja tööhõive seisukohalt võtmetähtsusega ning see on oluline elu säilimiseks Maal.

Kas teadsite?

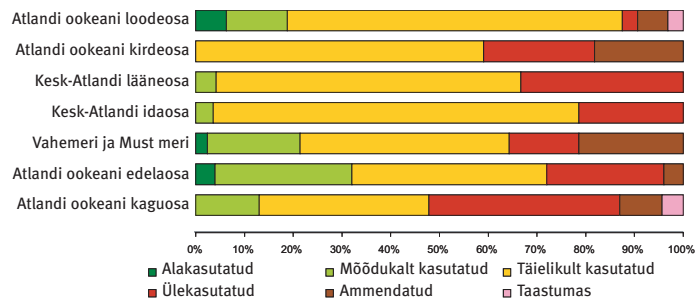
- Üle 70 % Maa pinnast on kaetud veega, mille maht on hinnanguliselt 1 360 000 000 kuupkilomeetrit. Üle 97 % kogu veest asub ookeanides.
- Globaalse kliimamuutuse tulemusena tõuseb keskmine meretase 2100. aastaks võrreldes 2000. aastaga 9-88 cm.
- 2020. aastaks kaovad eeldatavasti pooled Euroopa märgaladest.

“Zwin, Knokke-Heist, Belgia (Kris Struyfi foto.)”

- Prantsuse Guajaanas asuv Amana kaitseala on kodus pooltele maailma nahkkilpkonnadele.
- Rahvusvahelise Mereuurimise Nõukogu (ICES) viimaste teaduslike hinnangute põhjal on ühenduse kalavarude püügikoormus kaks kuni viis korda suurem nende varude maksimaalsest jätkusuutlikust saagikuse tasemest.

Mere kalavarude kasutamise olukord

Allikas FAO, The Maailma kalanduse ja akvakultuuri olukord.

- 2003. aastal oli maailmas registreeritud 4 116 merekaitseala, mis katsid üle 1,6 miljoni ruutkilomeetri. See moodustab merede ja ookeanide pindalast vähem kui 0,5 %.
- Merekeskkonna halvenemine põhjustab Läänemeres laialdast vetikate öitsemist.

Satelliitfoto vetikate öitsemisest Läänemeres 2005. aasta juunis.

MERENDUSE PÄRAND

Julgustades kõigi nende inimeste ühist identiteeditunnet, kes teenivad elatist merendustegevusega või kelle elukvaliteet on merega tihedalt seotud, on veel palju saavutada. See aitab paremini mõista merega seotud keerukaid suhteid ja mere olulisust inimelu jaoks.

Kas teadsite?

- Projekti MOSS (*Monitoring, Safeguarding and Visualizing North-European Shipwreck Sites* – Põhja-Euroopa laevahukukohtade seire, kaitsmine ja visualiseerimine) eesmärk on suurendada huvi Euroopa ühise veealuse kultuuripärandi vastu ja julgustada avalikkust seda pärandit kaitsma. Projekt tegutseb veealuse aknana nelja olulise Euroopa laevahukukoha juures, mis asuvad Hollandi, Saksamaa, Rootsi ja Soome vetes.
- 23. aprillil 2000. a avatud “Escal Atlantic” on Saint-Nazaire’i “Ville-Port” projekti keskseks vaatamisväärsuseks. Projekt on mõeldud kohalike inimeste harimiseks linna merendusajaloo kohta. Vana allveelaev kohandati muuseumiks ning selle pardal korraldatakse külalistele ringkäike.

Erik Punane (950-1003)

oli esimene eurooplane, kes sõitis laevaga Gröönimaale.

Jacques Cartier’d (1491-1557) ja John Cabotit (1450-1499)

loetakse tänapäevasteks Kanada avastajateks.

Christoph Kolumbus (1451-1506)

loetakse tänapäevaseks Ameerika avastajaks.

Amerigo Vespucci (1454-1512)

oli esimene inimene, kes taipas, et Ameerika on eraldi manner.

Vasco da Gama (1469-1524)

oli esimene inimene, kes sõitis laevaga otse Euroopast Indiasse.

Fernando de Magalhães (1480-1521)

juhtis esimest ekspeditsiooni, mis sõitis laevaga ümber maakera.

Vítus Jonassen Bering (1681-1741)

avastas mereteed ümber Siberi Hiinasse.

James Cook (1728-1779)

uuris Vaikset ookeani ja koostas sellest täpseid kaarte.

Meri pakkus suuri väljakutseid 17. sajandil, kui Johann Sigmund Wurffbain sõitis laevaga Ida-Indiasse. Ka täna pakub meri meile põnevaid väljakutseid.

Praktiline lähenemine

Kuidas saada roheline raamatu eksemplari?

Roheline raamat on kättesaadav Euroopa Liidu kaheteistkümnes ametlikus keeles. Eksemplari võib leida:

- Kalanduse ja merenduse peadirektoraadi võrguleheküljelt:
<http://ec.europa.eu/maritimeaffairs>
- Tellides aadressilt:
Commission européenne
DG Pêche et affaires maritimes
Task force «politique maritime»
B-1049 Bruxelles

Kuidas oma arvamust teatavaks teha?

Saatke oma kommentaarid aadressil:

- Commission européenne
DG Pêche et affaires maritimes
Task force «politique maritime»
B-1049 Bruxelles
- Või alljärgneval e-posti aadressil:
ec-maritime-green-paper@ec.europa.eu

ISBN 92-79-01775-6

